

برنامه عملی شیعیان و یاوران حضرت در دوران غیبت

اشاره:

بزرگان و دانشمندان شیعه به ویژه صاحبان قلم که در مورد وجود حضرت مهدی کتاب نوشته اند، با بهره گیری از کلمات نورانی و روایات وارده در این باب، برای شیعه و دوستان امام عصر (عجل الله تعالی فرجه) تکالیف و وظایفی را مقرر داشته اند، تکالیفی که یک فرد شیعه باید در عصر غیبت نسبت به آنها اهتمام ورزد. البته هر کسی در حد وسع خود اموری را به عنوان وظایف تعیین کرده اند. در این مورد، بهترین کتاب، «مکیال المکارم» است که مؤلف آن (سید محمد تقی موسوی) در باب هشتم کتاب، هشتاد امر را به عنوان تکالیف عباد نسبت به امام عصر، بر شمرده است. ما در این نوشتار در صدد بررسی و جمع تمامی تکالیف نیستیم، بلکه تنها به برخی تکالیف و وظایف عباد مخصوصاً شیعه اشاره می کنیم، چرا که بررسی تمام و کمال آن نه در وسع فهم مؤلف است و نه در این نوع نوشتار می گنجد.

البته معلوم است که این تکالیف، دستوراتی هستند که از طرف مبادی عالی و ائمه معصومین صادر شده اند که عبارتند از:

۱- یاد امام زمان (علیه السلام)

وظیفه ی یک شیعه و یک عاشق دلسوخته قبل از هر چیز یاد امام زمان است نه در هر صبح و شام، بلکه در تمامی ساعات عمر خود و در هر حال از حالات و در هر مکانی از مکانها باید به یاد امام زمان باشد، نه آنکه هر گاه مریض یا گرفتار شد و یا در مرکزی از مراکز دینی، مانند حرم ائمه (علیه السلام) قرار گرفت به یاد امام بیافتد، زیرا عاشق آن است که آنی از یاد معشوق غافل نشود.

تأسف آن است که نه تنها دیگران به یاد امام نیستند . بلکه شیعیان نیز امامشان را به فراموشی سپرده اند ، در حالی که از یاد بردن ولی نعمت عیب و زشت است . یاد امانه تنها یک وظیفه است که آرام بخش و نشاط آور ، سازنده و تربیت کننده ، اصلاح گر و شور آفرین و وسیله تقرب به خدا و توشه لحظه پر وحشت مرگ نیز هست .

بنابراین ، ای دوستان امام زمان اگر صفای روح می طلبید ، اگر تزکیه نفس می خواهید . اگر قدرت مبارزه با تمایلات نفسانی و وسوسه های شیطانی را جویا هستید ، اگر از گناهان و خطاها پشیمان شده در پی وسیله استغفار به فکر درمان بیماری های روحی و ناهمواریهای معنوی افتاده اید ، اگر تعالی روانی و نور باطنی می خواهید و بالاخره اگر کامیابی دنیا و آخرت را خواستارید ، راه اصلی و مسیر حقیقی آن است که به یاد امام زمان باشید و به او روی آورید و دست به دامان او شوید ، در تمام ساعات عمرتان به یاد او باشید ، از او بخواهید ، او را بجوئید ، راه او را به پیمائید و در خانه او را بنزید ، چرا که همه چیز انجاست و همه کمالات در سایه مهر او و در پرتو اطاعت و کسب خوشنودی او و سرانجام از یاد اوست . شما در هر مقام و موقعیتی که هستید ، اگر می خواهید در تمام شئون زندگی و در همه مسائل اجتماعی ، به خصوص سازندگی روح انسانی و شکوفایی اندیشه ، به جایی برسید و به موقعیتهائی نایل شوید پیوسته به یاد او باشید و پیوندتان را با او محکم کنید که در غیر این صورت . تلاشهایی ثمر می ماند . راههای به یاد امام بودن ، تکالیف بعدی است که ذیلاً اشاره می شود .

۲- دعا برای شناخت امام زمان (علیه السلام)

معرفت و شناخت امام زمان ، امری حتمی و ضروری است ، چرا که طبق حدیث نبوی مرگ

کسی که نسبت به امام زمانش آگاهی ندارد ، مرگ جاهلیت است . بنابراین یکی از وظایف مسلم

عبد این است که امام زمانش را بشناسد و در این راه از هیچ کوششی دریغ نرزد . از جمله

کوششها دعا و مسئلت شناخت امام از حضرت حق تعالی است که از خدا استعانت بجوید و

بخواهد که معرفت امام را برای او میسر و مقدور نماید . در این مورد دعای معروفی است که

مرحوم کلینی در باب غیبت از کتاب الحججہ اصول کافی و نعمانی در کتاب غیبت خود و شیخ

صدوق در کتاب کمال الدین و سید بن طاووس در جمال الاسبوع و شیخ طوسی در مصباح

المتہجد نقل کرده اند . در این دعا پس از درخواست معرفت خدا و معرفت رسول خدا . معرفت

امام مسئلت می شده و دستور مواظبت آن به مؤمنان و منتظران ظهور حضرت داده شده است :

«اللهم عرفنی نفسک فانک ان لم تعرفنی نفسک لم اعرف نبيک (لم اعرف رسولک) اللهم

عرفنی رسولک فانک ان لم تعرفنی رسولک لم اعرف حجکت . اللهم عرفنی حجکت فانک ان لم

تعرفنی حجکت ضللت عن دینی ؛ خداوندا خودت را به من بشناسان که اگر خودت را به من

شناسانی رسولت را نخواهم شناخت ، خداوندا رسولت را به من بشناسان ، چرا که اگر رسولت را

به من شناسانی ، حججت را نخواهم شناخت . خداوندا حجت خود را به من بشناسان که اگر

حججت را به من شناسانی ، در دین گمراه خواهم شد .»

بزرگان دین به دوستان و مؤمنان و عاشقان حضرت مهدی دستور مواظبت این دعا را برای همیشه

داده اند ، بنابراین می توان آن را یکی از وظایف شمرد .

۳- دعا برای سلامت امام زمان (علیه السلام) :

یکی از وظایف دوستان امام این است که برای سلامت و صیانت حضرت از خطرات و بلاهایی که جان امام را تهدید می کند ، با هر زبانی که بدان مسلطند ، دعا کنند و بهتر آن است که دعاهای مأثور را بخوانند ، مانند :

« اللهم کن لویک الحجه بن لحسن صلواتک علیه و علی آبائه فی هذه الساعه و فی کل ساعه ولیاً و حافظاً و قائداً و ناصراً و دليلاً و عیناً حتی تسکنه ارضک طوعاً و تمتعه فیها طویلاً » ۱. یا مانند « اللهم اعده من شر جمیع ما خلقت و ذرات و برات و انشات و صورت . و احفظه من بین یدیه و من خلفه و عن عینه و عن شماله و من فوقه و من تحته بحفظک الذی لا یضیع من حفظته و احفظ فیہ رسولک و وصی رسولک علیهم السلام . اللهم ومد فی عمره و زد فی اجله و اعنه علی ما ولیته و

استرعیته ...» ۲

البته کل این دعا را محدث قمی در مفاتیح الجنان در ملحقات آن تحت عنوان دعا در غیب امام زمان آورده است .

و مانند دعایی که تحت عنوان « صلوات بر ولی امر منتظر (عجل الله تعالی فرجه) » در مفاتیح الجنان در ضمن صلوه بر حجج طاهره : آمده است : « ... اللهم اعده من شر کل باغ و طاغ و من شر جمیع خلقک و احفظه من بین یدیه و من خلفه و عن یمینه و عن شماله و احرسه و امنه من ان یوصل الیه بسوء ... » . و یا مانند دعایی که با این عبارت شروع می شود : « اللهم اذفع عن ولیک و خلیفتک ... » که مرحوم محدث قمی آن را از سید بن طاووس در جمال الأسبوع و شیخ الطایفه در مصباح المتجهد نقل کرده و در امر چهارم از دعا برای امام عصر (علیه السلام) قرار داده است .
طالبان می توانند به مفاتیح الجنان مراجعه کنند .

در اینکه به دوستان توصیه شده برای سلامتی امام زمان (علیه السلام) دعا کنند و اینکه دعاهای بسیار در مورد این مورد ثبت و ضبط شده ، تا آنجا که در دعاهایی که برای امام زمان نقل شده به این موضوع توجه شده ، بحثی نیست و کسی نمی تواند در آن تردید کند ، حتی دستور داده شده که دوستان برای حفظ جان امام صدقه بدهند، نخست قصد و نیتش سلامتی امام زمان ، سپس سلامتی خود و اعضای خانواده اش ، آنهم در پناه امام زمان را لحاظ کند که این به قبول نزدیکتر است تا آنکه بخواهد صرفاً برای سلامتی خود صدقه بدهد .

۴- دعا برای تعجیل در ظهور امام زمان (علیه السلام) :

یکی از وظایف مسلم شیعیان در زمان غیبت امام زمان ، دعا برای قرب ظهور و درخواست تعجیل در قیام آن حضرت است . شیعه راستین و دلباخته امام زمان کسی است که در هر صبح و شام و با هر نماز و نیاز دست حاجت به پیشگاه خدای رؤف دراز کرده و از او ظهور مولایش را بطلبد . کسی که شیفته واقعی امام زمان (علیه السلام) است در دعا برای ظهور مولایش اسیر الفاظ و گرفتار عبارت پردازی نیست ، بلکه از عمق جان دعا می کند و با تمام وجود گم شده اش را می طلبد ، تنها زبانش سخن نمی گوید ، بلکه قلبش در هجران یار می سوزد ، دلش در فراق محبوب مضطرب است و دیدگانش در انتظار دیدار اشکبار است . گردش زبانش در گام ، همچون اشکهای غلظانش بر گونه ، نشانه محبت درونی و علاقه قلبی او به مولا و محبوب اش است . شیعه شیفته ، بسان انسانی فارغ و بی سوز ، نیایش نمی کند . بلکه مانند عاشقی دلباخته با دلی پر

سوز و گداز و با تمام وجود برای ظهور امامش دعا میکند . انسانی که در دریا گرفتار توفان شده و کشتی اش شکسته به دریا افتاده و در حال غرق شدن است ، چگونه برای نجات خویش دعا می کند ؟ و با چه حالی خدا را میخواند و چگونه از ته دل به پیشگاهش التماس می کند ؟

شیعه دلباخته نیز در زمان غیبت ، میان موجهای پرخروش حکومتهای خود کامه در دل دریای توفان زده و تاریک اجتماعات فاسد بشری ، کشتی سعادتش را شکسته می بیند ، دل را در فراق امام و مولایش مضطرب و پریشان می یابد و بدون ذره ای ظاهر سازی و خودنمایی ، از صمیم قلب فریاد می کشد : این بقیه الله ؟ و با اشک و آه جان سوز می گوید : این المنتظر لاقامه الامت والعوج ؛ کجاست مصلحی که انتظار می کشیم انحرافها و کجیها را راست گرداند ؟ این المرتجی

لازاله الجور و العدوان ؛ کجاست مایه امیدی که ستم و بی عدالتی را از جهان برچیند ؟ این معز الاولیاء و منزل الاعداء ؟ کجاست عزت بخش دوستان و ذلیل کننده دشمنان ؟ این ابن النبی المصطفی و ابن علی المرتضی و ابن خدیجه الغراء و ابن فاطمه الکبری ؛ کجاست پسر محمد مصطفی (صل الله علیه و اله) و علی مرتضی (علیه السلام) و خدیجه غراء (علیه السلام) و فاطمه کبری (علیه السلام) ؟

آری ، عاشق دلباخته صبح و شام نمی شناسد و در تمام ساعات منتظر ظهور یار و مشتاق دیدار جمال محبوب است . امام صادق (علیه السلام) فرمود : « فتوقعوا الفرج صباحاً و مساءً ۳ ؛ باید در هر صبح و شام در انتظار ظهور صاحب خود باشی ».

و در حدیث دیگر فرمود : «... و توقع امر صاحبک لیک و نهارک ۴ ؛ باید شب و روز منتظر فرار رسیدن ظهور صاحب خود باشی ».

بنابراین ، بر همه شیفتگان آن حضرت لازم است دائم به یاد آن امام همام بوده و برای تعجیل در ظهورش دعا کنند و از خدا ظهور او را هر چه سریعتر بخواهند ، چرا که با آمدن او تمام ملل نجات می یابند و شیعه به اوج عزت و عظمت خود می رسد . به قول امام صادق : لکل اناس دوله و دولتنا فی آخر الدهر یظهره .

یقیناً در دولت اهل بیت پیامبر شیعیانشان به اوج عزت خواهند رسید و دشمنانشان به حضيض ذلت ، چنانکه حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه) فرمود : « و اکثر و الدعاء ، بتعجیل الفرغ فان ذالک فرجکم ۶؛ برای فرج ما بسیار دعا کنید چرا که فرج شما در آن است . »

۵- ندبه بر امام زمان (علیه السلام) :

ندبه بر حضرت مهدی اظهار شوق به لقای او ، گریه و ابراز نگرانی از مفارقت و محروم بودن از فیض حضور او ، دعا برای تعجیل فرج و ظهور او ، ذکر مناقب و فضایل و اقدامات و برنامه های انقلابی و اصلاحی آن وجود مبارک و اظهار تأسف از اوضاع ناهنجار و روی کار بودن حکومتهای باطل و مستبد و روشهای بیدارگرانه ، سنت حسنه ای است که همواره شیعه بر آن مداومت داشته و آن را شعار خود قرار داده و تا ظهور دولت حق و تأسیس حکومت جهانی اسلام ، و آزادی و نجات تمام انسانها ، این شعار بر قرار بوده و روشنگر خواسته های ارزنده و با ارج و هدفهای مترقی و نجات بخش اسلام است .

این ندبه را شیعه از امامان معصوم خود که کار و عملشان سرمشق و پیروی از گفتار و رفتارشان (بر حسب حدیث متواتر ثقلین و احادیث دیگر) وظیفه هر مسلمانی است ، آموخته اند .

پیامبر اکرم (صل الله علیه و اله) و ائمه معصومین (علیه السلام) بر حسب روایات ، کراراً ضمن آنکه

از اوضاع آخر الزمان و فتنه های که ظاهر میشود و فشارهایی که بر اهل حق وارد می گردد، خبر می دادند، نگرانی و تأثر خود را نیز اظهار می کردند.

شیخ صدوق و شیخ طوسی (رحمه الله) هر یک به سند خود حدیث مفصلی را از «سید صیرفی»

روایت کرده اند که در آن، گریه و ندبه امام ششم حضرت جعفر بن محمد (علیه السلام) بر غیبت صاحب الزمان (عجل الله تعالی فرجه) بیان شده است، در اینجا برای رعایت اختصار قسمتی از این

حدیث را که ارتباط با بحث ما (ندبه) دارد؟ نقل می کنیم. سید صیرفی می گوید: من و

مفضل بن عمر و ابوبصیر و ابان بن تغلب به محضر امام صادق (علیه السلام) شرفیاب شدیم، دیدیم

آن حضرت بر روی خاک نشسته و لباسی که از مو بافته شده و طوقدار و بی گریبان بود، پوشیده

است و مانند فرزند مرده جگر سوخته گریه می کند، آثار حزن و اندوه از گونه و رخسارش

آشکار و اشک کاسه چشمهایش را پر کرده بود و می فرمود:

«سیدی غیبتک نفت و ضیقت علی مهدی و ابتزت منی راحه فوادی سیدی غیبتک او صلت

مصابی بفجایع الابد، و فقد الواحد بعد الواحد یقنی الجمع و العدد، فما احس بدمعه ترقی من

عینی و انین یقتر من صدری عن دوارج الرزایا و سوائف البلیا الا مثل بعینی عن غوایر اعظمها و

افطعها و بواقی اشدها و انکرها و نوائب مخلوطه بغضبک و نوازل معجونه بسخطک؛ آقای من،

غیبت تو خوابم را گرفته و خوابگاهم را بر من تنگ کرده و آرامش و راحت دلم را ربوده است.

آقای من، غیبت تو مصیبتم را به مصیبتهای دردناک ابدی پیوسته و ازدست دادن یکی پس از

دیگری جمع و عدد را فانی می سازد، پس احساس نمی کنم به اشکی که در چشم خشک می

گردد و ناله ای که در سینه ام آرام می گیرد، مگر آنکه مصایب بزرگتر و دلخراش تر

و پیشامدهای سخت تر و ناشناخته تر در برابر دیده ام ، مجسم می شود .»

سدیر گفت : عقل از سر ما پرید و دلهای ما از غم و اندوه این پیشامد هولناک و حادثه خطرناک

پاره شد و گمان کردیم از اتفاق ناگوار کوبنده ای این چنین گریان و سوگوار است یا از روزگار

به او مصیبتی رسیده است .

عرض کردیم خدا دیدگانت را نگریند ای پسر خیر الوری ، از چه پیش آمدی اینگونه گریانی ، و

از دیده اشک می باری ؟ چه حالی روی داده که این گونه سوگواری ؟ حضرت چنان آه عمیقی

کشید که ناراحتیش از آن افزون شد . از روی تعجب فرمود : « وای بر شما . بامداد امروز نگاه

کردم در کتاب « جفر » و آن کتابی است که علم مرگها و بلاها ، و آنچه واقع شده و واقع می شود

تا روز قیامت ، در آن مندرج است . خدا ، محمد (صل الله علیه و اله) و ائمه اطهار (علیه السلام) بعد

از او را به آن اختصاص داده است و تأمل کردم در موضوع ولادت غایب ما و غیبت و طول عمر

او و گرفتاری مؤمنان در آن زمان و شک هایی که از جهت طول غیبت در دلهایشان پیدا می شود و

اینکه بیشتر آنها از دین برگردند و رشته اسلام را از گردن بردارند .» ۸

بنابراین ، ندبه ناله وزاری و گریه بر امام عصر (علیه السلام) که در بین شیعه رائج است امری بی

مأخذ و موضوعی بی سند نیست ، بلکه امری است که شیعه از اولیای خود گرفته است .

در تضرع و زاری بر امام عصر و ندبه بوجود مقدس او شیعه دلباخته اسیر الفاظ نیست ، با هر

لفظی و با هر سوز و گدازی انجام گیرد ، صحیح است ، لکن بهتر آن است که شیعه در این

موضوع نیز ببیند که از مبادی عالیله چه دستوری رسیده است ، شاید بهترین آنها « دعای ندبه » باشد

که هم از لحاظ سند طبق بررسی بزرگان فن و محکم و متین است و هم از لحاظ متن ودالات مطابق قرآن و روایات وارده است . اساساً جذبه این دعا محتوای بلند آن ، بهترین گواه بر صحت صدور آن است . ذکر این نکته لازم است که اگر شخصی میخواهد برای امام زمان تضرع و ندبه ای داشته باشد باید با حالی مخصوص و قلبی محزون و چشمی گریان و ادبی مطابق شأن امام معصوم باشد . در این مورد ، دعای ندبه بهترین راهنماست ، زیرا با دقت در آن دعا روشن می شود که از یک جهت دعای ندبه ، به سه بخش قابل تقسیم است :

نخست : مناجات با خدا و سرسخن باز کردن و گله و شکایت از مردم روزگار نمودن و اقرار به معارف حقه اسلامی کردن تا آنکه محبتش شدید و شدیدتر می شود . سپس مثل کسی که

میخواهد محبوب و معشوق عزیزش را در گوشه و کنار دنیا پیدا کند با سفری روحی به همه جای عالم سری می زند و به گفتن این کلمات می پردازد : « این الحسن این الحسین (علیه السلام) » تا می رسد به « این بقیه الله ؟ » و همچنان ادامه می دهد و به تجسس می پردازد ، ناگهان مانند کسی که محبوبش را در گوشه ای یافته و او را دیده ، به او خطاب می کند : « بابی انت وامی ونفسی لک الوقاؤ والحمی » و در پایان می گوید : « اللهم انت کشاف الكرب والبلوی ؛ یعنی کسی که غم و اندوه را از دلها می زداید و بلاها را رفع میکند و غم هجران را به سرور وصال مبدل می سازد ، خداست .

بنابراین ، عاشق دلسوخته وقتی برای حضرت ندبه می کند ، خواه دعای ندبه بخواند ، خواه خود زمزمه داشته باشد ، ابتدا باید توجه به حضرت حق داشته و عرض حاجت و شکایت به او ببرد و سپس توجه به گمشده خویش نماید ، و سرانجام ، به گونه ای باشد که خود را در محضر امام بیند

و در پایان نیز شکر خدا را به جا آورده و رسیدن به وصال یار را از امداد او بداند .

۶- زیارت امام زمان (علیه السلام) :

از جمله وظایف دوستان امام عصر (عجل الله تعالی فرجه) این است که در هر روز به ویژه در روز

جمعه به زیارت امامشان پردازند و به یکی از زیارتنامه هایی که برای آن حضرت در کتب دعا معرفی شده . آقایشان را زیارت کنند .

زیاراتی که در کتب ادعیه از قبیل مصابیح المتجهد شیخ طوسی و جمال الأسبوع و اقبال سید بن طاووس ، و زاد المعاد و بحار الانوار مجلسی و مفاتیح الجنان محدث قمی و کتب دیگر آمده ، بسیار است . کتاب مفاتیح الجنان محدث قمی که در دسترس همگان قرار دارد ، عاشقان می توانند

برای زیارت امام عصر (علیه السلام) به همان کتب مراجعه کنند . زیارتی که در اوایل مفاتیح مربوط به روز جمعه است و دعای ندبه و آل یاسین و دعای عهد و چندین زیارت دیگر که در اواخر آن کتاب در بخش زیارت حضرت صاحب الامر آمده است ، همه زیارت نامه آن حضرت است .

بهترین زیارت برای هر امامی از جمله امام عصر (علیه السلام) زیارت جامعه کبیره است .

نکته : چه قدر زیباست که انسان هر شب هنگام استراحت وضو گرفته ، دو رکعت نماز به جا آورد

. سپس تسبیح حضرت زهرا (س) و حداقل سه مرتبه سوره توحید را بخواند و یکی از زیارات

حضرت را هر چند مختصر بخواند و هر مقدار که آمادگی دارد به قرآن و اذکار پردازد و در پایان

مجموعه آن عمل را به عنوان هدیه به محضر آن حضرت تقدیم نماید ، زیرا حداقل فایده این کار

این است که در هر ۲۴ ساعت یکبار هم که شده به یاد مولایش افتاده است . امکان ندارد که ما

متوجه مولایمان بشویم ، ولی او به ما توجه نکند ، چون آنان خاندان کرمند : «عادتکم

الاحسان وسجیتکم الکرّم»

۷- توسل به امام زمان (علیه السلام):

همانگونه که هر عبدی اگر مبتلا به مشکلی شود به مولایش پناه می برد و رفع شداید و مشکلات را از او می طلبد ، مخصوصاً اگر آن مولا توان رفع مشکل رداشته باشد ، شیعه نیز باید در همه حالات به ویژه در هنگام شداید و تهاجم دشمن ، به امام زمان (عجل الله تعالی فرجه) متوسل شود و رفع مشکل را از مولای خود بخواند . در طول تاریخ شیعه از صدر غیبت تا کنون مواردی که مؤمنان به آن امام همام متوسل شه و نتیجه گرفته اند ، قابل احصا نیست . شفا یافتگان در گاه او و نجات یافتگان پناهجویان او بسیارند که در کتابهای متعدد به آنها اشاره شده است . کسانی که در مسجد جمکران قم با توسل به امام زمان (علیه السلام) شفا گرفته و یا از آنان رفع مشکل شده ، تعداد بی شماری هستند که ما در اینجا بنای نقل آنها را نداریم .

گرچه همه ائمه سرور و مولای ما هستند و همگان صاحب کرامات و معجزات اند و تمامی آنان در درگاه پروردگار صاحب عزت و جاه و جلالند و انسان به هر کدام که متوسل شود به پناهندگان خود ، پناه می دهند . لکن طبق قاعده امروزه هر کاری که بخواند انجام گیرد و هر مشکلی که بخواند رفع شود و هر بلیه ای که بخواند از میان برداشته شود و سرانجام ، هر عزت و ذلتی باید زیر نظر ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه) باشد و با صلاح دید آن حضرت انجام گیرد . شاید معصومین دیگر کارها را به آن حضرت ارجاع دهند ، چرا که فعلاً دوران حکومت و حکمروایی اوست ، لذا توسل به او لازم است .

۸- ارجاع مردم به امام زمان (علیه السلام) :

صرف اینکه انسان به یاد امام زمان (عجل الله تعالی فرجه) و متوسل به اوست و درهر صبح و شام او را زیارت می کند کافی نیست ، بلکه تکلیف دیگری هست که (البته این تکلیف عمدتاً متوجه

روحانیت و رهبران دینی و متدینان صاحب نفوذ در جامعه است) باید سعی کرد تا جامعه را جامعه

امام زمانی (علیه السلام) قرار داد و مردم را متوجه امام زمان کرد . درایام تبلیغ محرم و صفر و ماه

رمضان و درهر فرصت متناسب از امام عصر (علیه السلام) سخن به میان آورد و بخشی از منبر و

وعظ و خطابه خود را به آن حضرت اختصاص داد و مردم را نسبت به اصل وجود او و عظمت و

جلال و جمال او آگاه ساخت . دستور توسل به آن حضرت را به مردم آموخت و مردم را نسبت به

آن امام همام امیدوار کرد . هم چنین شبهات رادر مورد وجود آن حضرت برطرف نمود و در مورد

طول عمر آن حضرت و غیبت و فواید وجودی او ، در عین اینکه در پرده غیبت است ، سخن گفت

و ابهامات را بر طرف نمود تا همه افراد شیعه نسبت به امام آگاهی پیدا کرده و مبلغ او شوند . در

این راه یک بسیج عمومی لازم است که همه اهل سخن و قلم یکصدا شوند ، همنوا شوند و به

مردم بفهمانند که ما بی صاحب نیستیم تا جامعه ، یکپارچه جامعه امام زمانی شود ، نه آنکه تنها

دعای ندبه بخوانند ، آنهم پس از مدتی در اثر گرایشهای نابجا مورد طعن دیگران قرار گیرند . یا

یک روحانی و واعظ در میلاد آن حضرت به چند جمله یا داستان اکتفا نماید ، بلکه باید کاری

کرد که زن و مرد شیعه دائم به فکر امامشان بوده و مبلغ او باشند و درهر حادثه قبل از هر کسی به

یاد امام زمان بیفتند و از او کمک بخواهند . نه آنکه پس از آنکه نزد همه اطباء رفته و تمام اموالشان

را در این راه تباه کردند . و پاسخ منفی و مایوس کننده شنیدند ، تازه به یاد مسجد جمکران و امام

زمان بیفتند . ما باید مردم را به گونه ای بسازیم که در تمام زمینه ها نخست به یاد امام زمان افتاده ، سپس با توسل به آن حضرت به طیب مراجعه کنند و دارو مصرف نمایند ، نه آنکه نخست به دارو پناه ببرند ، آنگاه به امام زمان (علیه السلام) مراجعه نمایند . البته ما منکر اسباب و علل طبیعی نیستیم و نمی خواهیم بگوییم هر که بیمار شد، و با اینکه مثلاً نیاز به عمل جراحی دارد به دکتر مراجعه نکند ، و فقط به امام زمان متوسل شود ، بلکه می گوئیم نخست توسل برای اینکه امام عصر عنایتی بفرماید که طیب درست مرض را تشخیص دهد و داروی مناسب تحویز نماید و عمل جراحی موفقیت آمیز باشد . به هر حال ، دارو از طیب ، ولی شفا از خدا با وساطت امام عصر (علیه السلام) است .

۹- هدیه برای امام زمان (علیه السلام) :

از جمله وظایف شیعه آن است که هدایایی به محضر امام زمانش تقدیم دارند . منظور از هدایای مادی نیست که مثلاً برای امام یک دست لباس بخرند ، بلکه مقصود از هدیه اعمال صالحه است از قبیل : قرائت قرآن . حج ، طواف ، زیارت قبور ائمه معصومین (علیه السلام) به نیابت از آن حضرت و سرانجام هر کار خیری که از انسان سرزند می تواند آن را به محضر امام هدیه کند یا به نیابت امام زمان حج انجام دهد و طواف نماید و امثال اینها و یا برای سلامتی او صدقه دهد و ...

۱۰- توبه :

گرچه توبه در هر عصر و زمانی ممدوح و مورد توجه و لازم بوده است ، ولی در عصر غیبت اهتمام به آن دلیل اینکه از جمله اسباب غیبت حضرت گناهان ماست ، مورد توجه بیشتر قرار گرفته است و اساساً اگر می خواهیم امام زمان ظهور کند باید از گناه و آلودگی پاک باشیم . زیرا با ظهور امام

گنه کاران از میان برداشته می شوند، چون آلودگان نمی توانند در اطراف امام جمع شوند، بلکه درمقابل امام قرار می گیرند و هر کسی هم که علیه امام و درمقابل او قرار گیرد، از دم تیغ او خواهد گذشت.

۱۱- خودسازی:

شیعه در طول غیبت کبری به انتظار نشسته که کی یوسف گم گشته باز آید و غم هجران یعقوبی آنها به سرور وصال مبدل شود و عزت از دست رفته باز گردد. همه امید شیعه این است که روزی در زیر پرچم امام عصر به جهاد علیه دشمنان خدا و دین پرداخته و از جمله یاران امام و شهداء در رکاب حضرت باشد. می دانیم که این مقامات با آلودگی و پلیدی سازگار نیست و از سوی دیگر چون آمدن امام معلوم نیست و ممکن است ناگهان صدای دلربای او طنین انداز شود، پس شیعه منتظر باید در تمام ابعاد زندگی خودسازی کند، هم در بعد عقیده و هم در بعد نفسانیات و اخلاق و هم در بعد عمل، چرا که نه شخص فاسد العقیده در حریم امام راه دارد و نه شخص فاسد الاخلاق و نه انسان آلوده به گناه.

بنابراین اگر می خواهیم امام هر چه زودتر ظهور کند و ما از یاران و دوستان او باشیم باید خود را از هر جهت بسازیم و یک انسان خود ساخته و عبد صالح خدا باشیم و گرنه نه تنها نمی توانیم از یاوران و اصحاب امام زمان باشیم. بلکه ممکن است از دشمنان او بشمار آمده و زیر پرچم مخالفان در آییم و از قهر امام در امان نماییم، چنانکه خیلی ها قبل از انقلاب دم از دوستی با امام خمینی را می زدند، ولی وقتی که امام آمد نه تنها با امام خمینی همکاری نکردند، بلکه نتوانستند قوانین اسلامی او را تحمل کنند، در ردیف مخالفان قرار گرفتند.

۱۲- آمادگی برای ظهور امام زمان (علیه السلام) :

یکی از وظایف مهم عباد موضوع آمادگی برای پذیرش حکومت واحد جهانی حضرت ولیعصر

(علیه السلام) است و تا آن آمادگی حاصل نشود ظهور حضرت واقع نخواهد شد، زیرا بدون

آمادگی ظهور بی فایده خواهد بود. ما هر قدر خوشبین و امیدوار باشیم باز باید بدانیم که رسیدن

به مرحله ای از تاریخ که در آن همه انسانها زیر یک پرچم گرد آیند، سلاحهای وحشتناک از

جهان برچیده شود، طبقات به مفهوم استعمارگر و استعمار شده از میان برود کشمکشها و بازیهای

خطرناک سیاسی و نظامی ابرقدرتها برای همیشه به دست فراموشی سپرده شود، دنیا از نام چنندش

آور «ابر قدرت» و کابوس شوم نیروهای جهنمی آنها رهایی یابد، و رقابتهای ناسالم و ویرانگر

اقتصادی جای خود را به تعاون همگانی انسانها در راه بهتر و پاکتر زیستن دهد. هنوز زود است و

دنیا نیاز به یک آمادگی عمومی دارد. اما از آنجا که در عصر اخیر تحولات و دیگر گونیها به سرعت

رخ می دهد نباید آن را هم زیاد دور بدانیم و همانند یک رؤیا و خواب شیرین بینداریم.

ولی در هر حال، برای اینکه دنیا حکومتی را بپذیرد باید از جهات مختلف ذیل آمادگی داشته

باشد:۹:

الف) آمادگی فکری و فرهنگی :

به این معنا که سطح افکار مردم جهان آن چنان بالا رود که بدانند مثلاً «نژاد» یا «مناطق مختلف

جغرافیایی» مسأله قابل توجهی در زندگی بشریت نیست، تفاوت رنگها، زبانها و سرزمینها نمی

تواند نوع بشر را از هم جدا سازد، تعصبات قبیله ای و گروهی باید برای همیشه از میان برود و

فکر مسخره آمیز «نژاد برتر» را باید به دور انداخت، مرزهای ساختگی با سیمهای خاردار و

دیوارهایی همچون دیوار باستانی چین . نمی تواند انسانها را از هم دور سازد .

بلکه همانگونه که نور آفتاب ونسیم روح بخش . ابرهای باران زا و سایر مواهب ونیروهای جهان

طبیعت به مرزها ابدآ توجهی ندارند و همه روی کره زمین را دور می زنند و دنیا را عملاً یک

کشور می دانند . ما انسانها نیز به همین مرحله از رشد فکری برسیم و اگر خوب دقت کنیم می بینیم

که این طرز تفکر در میان آگاهان و روشنفکران جهان در حال تکوین و تکامل است و روز به روز

بر تعداد کسانی که به مسأله «جهان وطنی» می اندیشند افزوده می شود ، لذا مسأله زبان واحد و

پول و حکومت واحد جهانی علناً در جهان مطرح است .

ب (آمادگیهای اجتماعی :

مردم جهان باید از ظلم و ستم و نظامهای موجود خسته شوند و تلخی این زندگی مادی و تک

بعدی را احساس کنند ، حتی از اینکه ادامه این راه تک بعدی ممکن است در آینده مشکلات

کنونی را حل کند ، مأیوس شوند .

مردم جهان باید بفهمند آنچه در قرن هیجده ، نوزده و بیست میلادی درباره آینده درخشان تمدن

بشری در پرتو پیشرفتهای ماشینی به آنها نوید داده می شد ، در واقع ، باغ سبزی بیش نبود و یا

همچون سرایی بود در یک بیابان سوزان ، در برابر دیدگان مسافران تشنه کام .

نه تنها صلح ، رفاه و امنیت مردم جهان تأمین نشد ، بلکه دامنه مناقشات و نا امنیهای مادی ومعنوی

گسترش یافت ، نه تنها وضع قوانین به ظاهر جالب ، ظلم ، تبعیض ، استعمار و شکافهای عظیم

طبقاتی را از جهان برنچید . بلکه مفاسد پیشین در مقیاسهای عظیم تر و اشکال خطرناکتر بروز کرد

پی بردن به عمق وضع خطرناک کنونی، نخست حالت تفکر، سپس تردید و سرانجام، یأس از وضع موجود جهان و آمادگی برای یک انقلاب همه جانبه بر اساس ارزشهای جدید به وجود می آورد و این چیزی است که تا حاصل نشود. رسیدن به چنان مرحله ای ممکن نیست. درست همانند دمل چرکینی می ماند که تا نضح نگیرد، لحظه نشتر زدن آن فرا نخواهد رسید.

ج) آمادگیهای تکنولوژی و ارتباطی:

علی رغم آنچه بعضیها می پندارند که رسیدن به مرحله تکامل اجتماعی و جهانی آکنده از صلح و عدالت، حتماً باید همراه بانابودی تکنولوژی جدید امکان پذیر شود، وجود این صنایع پیشرفته نه تنها مزاحم یک حکومت عادلانه جهانی نیست؟ بلکه شاید بدون آن وصول به چنین هدفی محال باشد، زیرا برای ایجاد کنترل یک نظام جهانی، یک سلسله وسایل مافوق مدرن لازم است که با آن بتوان جهان را در مدت کوتاهی در نوردید و به همه جا سرکشی کرد. از همه جا آگاه شد، و در صورت نیاز امکانات لازم را از یک سوی جهان به سوی دیگر برد و پیامها، اطلاعات و آگاهیهای مورد نیاز را در کمترین مدت به همه نقاط دنیا رساند. اگر زندگی صنعتی به وضع قدیم برگردد و مثلاً برای فرستادن یک پیام از یکسوی جهان به سوی دیگر یکسال یا بیشتر وقت لازم باشد چگونه می توان بر جهان حکومت کرد و عدالت را در همه جا گسترد؟! اگر برای سرکوب کردن یک فرد یا یک گروه کوچک متجاوز که مسلماً حتی در چنین جهانی نیز امکان وجود دارد، مدتها وقت برای مطلع شدن و فرستادن نیروی تأمین کننده عدالت لازم باشد، چگونه میتوان حق، عدالت و صلح را در سراسر دنیا تأمین کرد؟! بدون شک چنین حکومتی برای برقرار ساختن نظام و عدالت در سطح جهان نیاز به آن دارد که در

آن واحد از همه جا آگاه بوده و بر همه جا تسلط کامل داشته باشد تا مردم آماده اصلاح را تربیت و رهبری کند نیاز به چنین تکنولوژی دارد .

آنها که غیر از این فکر می کنند ، گویا به مفهوم حکومت واحد جهانی نمی اندیشند و آن را با حکومت در محدوده کوچک مقایسه میکنند به هر حال ، تا این نوع آمادگیها در جهان پیدا نشود ، امام عصر ظهور نمی کنند . زیرا بدون این نوع آمادگیها امکان پیاده کردن آن حکومت واحد جهانی که نوید بخش عدالت و صلح و آزادی است میسر نخواهد بود .

۱۳- اطاعت و پیروی از نایب امام زمان (علیه السلام):

یکی از مهمترین وظیفه شیعه در عصر غیبت گوش دادن به فرمان نماینده ونایب امام عصر است ، به این معنا که در تمام کارها و حوادث که در صورت حضور امام ، با نظارت و ولایت او انجام میگرفت . در عصر غیبت باید با نظارت فقیه جامع شرایط انجام گیرد ، چنانکه خود امام زمان (علیه السلام) در پاسخ به نامه اسحق بن یعقوب فرمود : « و اما الحوادث الواقعة فارجعوا فیها الی رواة حدیثنا فانهم حجتی علیکم و انا حجه الله ؛۱۰ در حوادث واقعه به راویان حدیث ما مراجعه کنید ، چرا که آنان حجت و نماینده من و من حجت خدا می باشم .»

امام عسکری (علیه السلام) نیز در ضمن توقیعی ، مردم را به فقها ارجاع داده و فرمود است : مقلد و تابع بی چون و چرای فقیه جامع شرایط باشید ۱۱ .

امام صادق (علیه السلام) هم فرمود : من فقها را حاکم بر شما قرار دادم و آنها منصوب ما هستند و شما موظفید در زمانی که به ما دسترسی ندارید ، به آنها رجوع کرده ، و به گفته آنها عمل کنید و

ابداً حق رد قول آنها را ندارید ، چرا که رد آنها رد ماست و رد ما رد خداست ۱۲ .

بنابراین ، یکی از وظایف مسلم شیعه طبق دستور ائمه هدی (علیه السلام) اطاعت از فقها در تمام شئون زندگی ، اعم از زندگی فقهی . عبادی ، اجتماعی و سیاسی و ... است و این چیزی است که خود حضرت فرمانش را صادر فرموده است اینجاست که صحت قول من به ولایت فقیه اثبات می شود .

۱۴- ایجاد زمینه برای آمدن امام زمان (علیه السلام) :

منظور از ایجاد زمینه صرفاً آمادگی شخصی نیست که هر فردی موظف باشد خود را در بعد عقیدتی . اخلاقی و عملی آماده سازد ، بلکه مقصود آن است که افراد صالح و ذی نفوذ ، مانند مراجع تقلید و دانشمندان ، خطیبان و صاحبان قلم ، دست به یک اقدام اصلاحی در جامعه بزنند و مردم را باتبلیغات از خطر دشمنان آگاه کرده و به آثار وجودی امام زمان و بیان زندگی سعادت‌مندان و شرافتمندان در عصر ظهور توجه دهند و آنها رامهیا و آماده سازند و به تعبیر نظامی در آماده باش کامل نگه دارند ، چرا که هر ساعت امام زمان (علیه السلام) ظهور کرد آنان آماده باشند یعنی سردمداران باید طوری عمل کنند که جامعه از هر جهت (عقیدتی ، فرهنگی ، اجتماعی ، سیاسی ، نظامی و اقتصادی) آماده ظهور حضرت و تشکیل حکومت واحد جهانی و اجرای فرامین دینی به طور کامل باشد . این چیزی است که در حدیثی از پیامبر اکرم (صل الله علیه و اله) در مورد ملل شرق به آن اشاره شده است ، چنانکه فرمود : یخرج ناس من المشرق فیوطون للمهدی سلطانه ؛ ۱۳ مردمی از مشرق زمین قیام می کنند و زمینه ظهور حضرت مهدی (علیه السلام) را فراهم می سازند .»

البته منظور این نیست که قبل از ظهور حضرت ، مردم آنچنان صالح شوند که دیگر گرد هیچ گناه

و خلافی نگردند تا گفته شود که دیگر چه نیازی به آمدن حضرت است . بلکه ممکن است مردمی از لحاظ دینی یک زندگی صالح نداشته باشند ولی از لحاظ فکری و جهات دیگر آمادگی برای پذیرش یک حکومت صالح را داشته باشند . مثل اینکه مردم ایران در طول مدت ۱۵ سال تبعیدی امام خمینی آمادگی پذیرش حکومت اسلامی و فرامین او را پیدا کردند . و امام آمد درحالی که قبلاً در بین این مردم بود .

۱۵- رعایت ادب :

به این معنا که حضرت مهدی را به نام صدا نزند ، بلکه با القاب شریفه ، مانند حجت . قائم ، مهدی ، صاحب الزمان و امثال آن خطاب کند .

۱۶- اظهار علاقه :

یکی از وظایف نه تنها علاقه شدید و محبت قوی نسبت به آن حضرت است ، بلکه اظهار علاقه و شوق دیدار لازم است .

۱۷- ذکر فضایل و مناقب :

یکی از وظایف این است که انسان در هر جا و به هر مناسبتی که سخنی از امام زمان به میان آورده می شود ، از فضایل ، مناقب ، معجزات ؟ کرامات و آثار وجودی او بگوید .

۱۸- اظهار حزن :

یک شیعه شیفته دائم از فراق مولایش در غم و اندوه به سر می برد ، به گونه ای که وقتی با ملاقات کنی او را به طوری بیابی که چیزی را از دست داده و محزون است . وقتی از او سوال شود که چرا ناراحتی . به گونه ای بفهماند که چگونه ناراحت نباشد عبدی که مولایش از او روی گردان است .

۱۹- شرکت در جلسات آن حضرت :

انسان وقتی به کسی علاقه مند باشد دلش می خواهد در همه جا و از همه کس سخن نغز و دلپذیر از محبوبش بشنود و هر جا سخن از محبوبش باشد. شرکت کرده و گوش فرا می دهد ، لذا بر یک شیعه امام عصر لازم است هر جا جلسه ای تشکیل می شود که سخن از فضایل و مناقب آن حضرت گفته می شود ، حضور یابد و از فضایل امامش بشنود .

۲۰- تشکیل جلسات :

نه تنها در جلساتی که دیگران تشکیل می دهند شرکت کند ، بلکه خود نیز اقدام به تشکیل جلسات برای آن حضرت نماید و خطبا و گویندگان را برای بحث در مورد آن حضرت و ذکر فضایل و مناقب او از مردم برای شرکت در جلسات دعوت کند .

۲۱- انتظار فرج آن حضرت :

از جمله وظایف شیعه انتظار ظهور و فرج آن حضرت است . در این مورد . روایات بسیاری وارد شده است ، گرچه مسأله انتظار، همانند سایر واژه های اسلامی از قبیل : زهد ، توکل و صبر و ... مورد سوء استفاده قرار گرفته و به معنای واقعی و مثبت خود بکار گرفته نشده ، غالباً انتظار به معنای منفی آن رواج دارد . ما انشاء الله در یکی از درسهای آینده در مورد آن به تفصیل بحث خواهیم کرد .

۲۲- ترک توقیت :

نباید برای آمدن امام وقت مشخص کرد و اگر کسی را دیدیم که برای ظهور امام وقت مشخص کرد تکذیبش کنیم . چرا که از این کار در روایات اهل بیت (علیه السلام) به شدت نهی شده و مکرر فرموده اند : « کذب الوقاتون ۱۴ » .

۲۳- رعایت حقوق امام زمان (علیه السلام):

از جمله وظایف آن است که حقوق حقه امام زمان (علیه السلام) را نادیده نگیرد ، به عنوان مثال خمس ، از جمله حقوق مالی آن حضرت است که بر عهده صاحبان ثروت و مکنت قرار دارد ، حتی که از جمله فروع دین است و بر هر فرد لازم است برای خود حساب سال مالی داشته باشد و در پایان هر سال به حساب مالش برسد و اگر مازاد بر مونه زندگی خود داشت باید خمس آن را به دست نواب عام آن حضرت و یا به اجازه آنها به مصرف برساند ، ولی متأسفانه اکثریت جامعه شیعه اهل حساب سال مالی نیستند و اهل سنت به تبعیت از خلفای مورد قبول خود اساساً به خمس معتقد نیستند .

البته حقوق امام بر رعیت منحصر به حقوق مالی نیست ، حقوق مالی یکی از حقوق هاست . چنانکه حضرت علی (علیه السلام) فرمود : « یا ایها الناس ان لی علیکم حقاً و لکم علی حق ... و اما حق علیکم فالوفاء بالبیعه و النصیحه فی المشهد و المعیب ، و الاجابه حین ادعواکم و الطاعه حین آمرکم » ۱۵ ؛ اما حق من بر شما این است که در بیعت خویش با من وفادار باشید و در آشکار و نهان خیر خواه من باشید و هر وقت شما را بخوانم اجابت کنید و هر گاه فرمان دادم اطاعت نمایید .

چنانکه ملاحظه می کنید امام (علیه السلام) در این چند جمله به چهار حق اساسی اشاره فرموده

است. همین که معتقد به امامت امام عصر شدیم باید برای همیشه بر این عقیده باقی بمانیم،

بادهای تند مخالف ما را نلرزاند و دعوتهای باطل ما را از مسیر امامت منحرف نکند و تنها در

جلسات و از دیدگاه مردم طرفدار امام زمان نباشیم، بلکه در پنهانی نیز به آن حضرت عشق

بورزیم و برای سلامت و تعجیل فرجش دعا کنیم، نسبت به دوستانش دوست و در مقابل

دشمنانش بایستیم، چنان آماده و مهیا شویم که هر ساعت آن امام همام صدای «انا بقیته الله» سر داد

و ما فهمیدیم که امام نیاز به یار و یاور دارد، فوراً اجابت کنیم. در عصر غیبت نسبت به دستوراتش

لیک گویمان بوده و تمامی فرمانش را اطاعت کنیم و سرانجام. حق امام بر رعیت تسلیم بی چون و

چرا در برابر او و مطیع محض بودن است. «اللهم و فقنا لما تحب و ترضی».

۲۴- احترام به منتسبین به امام زمان (علیه السلام):

از جمله وظایف این است که کسانی را که منتسب به امام عصر (علیه السلام) هستند محترم شمرده

و نسبت به آنها بخاطر امام زمان احترام خاصی قائل باشیم، حال آن شخص نسبت جسمانی به امام

زمان داشته باشد، مانند. سادات و یا نسبت روحانی، مانند علما، فقها که نماینده او هستند و طلاب

علوم دینی که سربازان آن حضرتند و مؤمنان که در بین مردم معروف به امام زمانی بوه و واقعاً

علاقه مند به آن حضرت اند. چرا که احترام به آنان بخاطر آن حضرت، احترام به امام زمان است

۲۵- توجه و تعظیم اماکن منتسب به امام زمان (علیه السلام):

برخی اماکن که از جهتی نسبت به امام زمان (علیه السلام) دارند: مانند مسجد سهله و مسجد اعظم

در کوفه ، مسجد جمکران در قم و سرداب مقدسه در سامراء به دلیل انتساب به آن حضرت در بین شیعه در طول تاریخ از قداست خاصی برخوردار بوده و شیفتگان آن حضرت چه بسا در این اماکن مقدس به محضر امامشان شرفیاب می شدند ، مبتلایان رهایی یافته ، بیماران شفا گرفته ومحتاجان به حوایجشان می رسیدند . لذا لازم است شیعیان نسبت به این اماکن مقدسه توجه خاصی داشته باشند ، به آن مکانها بروند و آداب و دستوراتی که در آن اماکن وارد شده . بجا آورنده که شاید عزیز فاطمه (س) روزی پرده از چهره بردارد و دیدگان رمد دیده عاشقی را با دیدار جمالش نورانی فرماید .

۲۶- رعایت حقوق برادران دینی :

کسی که می خواهد از شیعیان و یاران حضرت مهدی باشد باید نسبت به حقوق برادران دینی خود همت بگمارد و بی مبالا نباشد ، چرا که رعایت دیگران از اهم وظایف است . در اینکه حقوق برادران دینی نسبت به یکدیگر چیست ؟ و به چه تعداد است ؟ خود نیاز به بررسی جداگانه دارد . ما در اینجا صرفاً به نقل یک روایت از امام صادق (علیه السلام) اکتفا می کنیم . منظور ما تنها این است که یک شیعه منتظر نمی تواند به گونه ای زندگی کند که حقوق دیگران بر عهده اش باشد ، زیرا چنین کسی نمی تواند به عنوان یار و یاور آن حضرت شناخته شود .

« معلی بن خنیس » می گوید : به امام صادق (علیه السلام) عرض کردم حق مسلمان بر مسلمان

چیست؟ فرمود، هفت حق واجب است که اگر یکی از آنها راتبه کند از ولایت و اطلاعات

خداوند خارج شده و خداوند از او بهره (طاعت و بندگی) ندارد.

عرض کردم آنها چیست؟ فرمود، من بر تو نگرانم، می ترسم آنها راتبه سازی و بدانی و عمل

نکنی. عرض کردم «لا قوه الا بالله» فرمود: آسانترین آنها این است که:

«۱- هر آنچه برای خود دوست داشته و می پسندی برای برادر مسلمانت پسندی و برای او پسندی

آنچه برای خود نمی پسندی.

۲- از ناراضی و خشمگین کردن برادر مسلمانت پرهیز کنی و آنچه مورد رضایتش می باشد انجام

دهی و اوامرش را اطاعت نمایی.

۳- با جان و مال و دست و پایت او را یاری کنی.

۴- چشم و راهنما و آئینه او باشی.

۵- تو سیر نباشی و او گرسنه، تو سیراب نباشی و او تشنه و تو پوشیده نباشی و او برهنه.

۶- اگر دارای خدمتکار باشی و برادر مسلمانت خدمتکار نداشته باشد، بر تو واجب است که

خدمتکارت را بفرستی تا لباسهای او را بشوید و غذایش را آماده کند و فرشش را بگستراند.

۷- او را از مسئولیتهای سوگندهایش رها سازی و دعوتش را اجابت کنی، در بیماری او را عیادت

نمایی، بر جنازه اش برای تشییع، حاضر شوی، اگر دانستی او حاجتی دارد در ادای حاجت

او شتاب کنی، تأخیر در روای حاجتش نکنی که او اظهار آن کند. بکله زودتر برای رفع نیازش

بپرداز.

سپس امام صادق فرمود: وقتی که چنین کردی دوستی خود را به دوستی او و دوستی او را به

دوستی خود پیوند داده ای . « ۱۶

این است که گفته ایم یکی از وظایف مؤمن و شیفته امام عصر (علیه السلام) رعایت حقوق برادران ایمانی است .

۲۷- ترک تسمیه :

از جمله وظایف دوستان این است که امام را با نام نخوانند . بلکه با القاب شریفه نام ببرند . در این مورد . روایاتی وارد شده که بردن نام حضرت را ممنوع دانسته است . معمولاً در توجیه این دستور می گویند : برای حفظ جان و سلامت امام چنین دستوری داده شده است . اگر فلسفه این دستور این باشد . معلوم است که امروزه این تقیه و ترس معنا ندارد . چرا که کسی به امام دست رسی

ندارد و این حکم مخصوص زمان امام عسکری و حداکثر دوران غیبت صغراست که در آن زمانها حکام بنی عباس در صدد دستگیری امام بودند، تا حدی که دوستان امام را نیز تحت فشار قرار می دادند که چون از جایگاه امام باخبرید باید ما را آگاه نمایید . اما امروزه که احدی از مکان او خبر ندارد ، اگر به القاب نیز خوانده شود باز مقصود معلوم است . ظاهراً این دستور جاری نباشد، و ما طبق روال معمول که همه کس ترک تسمیه را از وظایف دانسته اند نوشته ایم . « ۱۷

۲۸- قیام به هنگام نام مخصوص امام :

در روایات وارد شده که هرگاه نام امام ، مخصوصاً لقب «قائم» برده شد از جا برخیزید . فلسفه این کار را هم اینگونه بیان کرده اند که هر کس در هر جای کره زمین نام آقا را ببرد ، آقا ، همزمان متوجه شده و به آن مکان و آن شخص توجه می کند . لذا بجاست که در هنگام نظر مرحمت امام ، این شخص ایستاده باشد ۱۸ . شاید هم این ایستادن به این معناست که این شیعه و شیفته امام می

خواهد به امام عصر بگوید که ما آماده قیام شما هستیم . ولی عمدتاً این حرکت برای احترام به امام زمان (عجل الله تعالی فرجه) است ، چنانکه امام رضا (علیه السلام) وقتی که در مجلسی در محضر او نام حضرت قائم (علیه السلام) بردند ، حضرت به احترام امام مهدی (علیه السلام) دست بر سر گذاشته و از جا برخاست ۱۹ .